

HØGSKOLEN I SØR-TRØNDELAG

Høgskoleadministrasjonen

NOTAT

TIL: Høgskolestyret	Dato: 14.03.2006
FRA: Høgskoledirektøren	Arkiv:
	HS-sak: 020-2006

SAK: GODKJENNING AV FAGPLAN FOR TOÅRIG JORDMORUTDANNING

Tidl. sak(er): 049/2005 – Etablering av jordmorutdanning

Kopi til:

Vedlegg:

1. Brev av 28.11.2005 fra Utdannings- og forskningsdepartementet om reduksjon i aktivitetskravet for treårig sykepleieutdanning.
 2. Forslag til fagplan for jordmorutdanning ved HIST
 3. Rammeplan og forskrift for jordmorutdanning, vedtatt 16.02.04
 4. Foreløpig litteraturliste
 5. Høringsuttalelser
-

Orientering om saken

Etablering av studietilbudet ble behandlet i sak 049/2005 i Høgskolestyrets møte 22. – 23. september 2005. Detaljerte redegjørelser for behovet for utdanningen og avdelingens muligheter til å gjennomføre studiet, ble presentert i dette møtet og refereres ikke i denne saken. Høgskolestyret fattet følgende vedtak:

049/2005: Etablering av jordmorutdanning

Vedtak:

1. Høgskolen søker UFD om primært å få redusert aktivitetskravet for sykepleierutdanningen for å få etablert en jordmorutdanning. Sekundært søkes det departementet om 25 nye studieplasser.
2. Avdelingen må legge fram forslag til fagplan for Høgskolestyret i desembermøtet.
3. Avdelingen må i samme møte legge fram en plan for å sikre tilstrekkelig kompetansenivå innenfor jordmorutdanningen.
4. Høgskolestyret forutsetter at utdanningen etableres innenfor avdelingens rammer.

Finansiering

Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) har i brev av 28.11.2005 godkjent høgskolens primære ønske om å omdisponere studieplasser fra treårig sykepleie til toårig jordmorutdanning. Omdisponeringen foretas ved å redusere aktivitetskravet for treårig sykepleie for med dette å frigjøre midler til jordmorutdanningen.

Fagplan

Avdeling for sykepleie har utarbeidet fagplan for jordmorutdanning. Jordmorutdanningen i Norge er rammeplanstyrt, og fagplanen er organisert slik at den dekker alle de sentrale områder som inngår i denne rammeplanen.

Høgskolen i Sør-Trøndelag har i samarbeid med St. Olavs Hospital, Kvinneklinikken, og NTNU, Det Medisinske fakultet, v/Videreutdanning i ultralyddiagnostikk for jordmødre, utarbeidet vedlagte forslag. En arbeidsgruppe bestående av representanter fra alle de ovennevnte institusjoner, ble nedsatt. Arbeidet har vært ledet av Åse Austli som er klinikkssjef v/Kvinneklinikken på Asker og Bærum Sykehus og programansvarlig Trond Lundby v/ Avdeling for sykepleie.

Høringsrunde

Forslaget til fagplan har vært på høring. Utdanningsinstitusjonene som er invitert til høring er valgt ut på bakgrunn av at de enten driver jordmorutdanning selv, eller at de er tilknyttet region Midt-Norge. Regionens helseforetak er selvsagte høringsinstanser da alle har fødeavdelinger. Høringsinstansene fra den kommunale helsetjenesten er valgt ut fra bl.a. geografiske hensyn, både bykommuner og distriktskommuner, fra Trøndelag og Møre, samt kommune som selv har fødestue. Også aktuelle fagforeninger er invitert til høringen. Høringsliste er vedlagt (vedlegg 3). Det har kommet inn svar fra 8 instanser (vedlegg 4- 8). En del kommentarer er innarbeidet i fagplanen, andre er av en slik karakter at de vil bli innarbeidet i undervisnings- og/eller hovedemneplanene. Noen kommentarer har også blitt avvist, se under. I tillegg til fagplanen, vil det bli utarbeidet planer for hovedemnene der detaljeringsgraden vil bli større og der de sentrale temaenes rekkefølge vil komme tydelig fram.

I utarbeiding av fagplaner er det alltid en avveining i hvor detaljert men skal være i beskrivelsene av det faglige og pedagogiske innholdet. En del av kommentarene fra høringsinstansene gjenspeiler dette. Avdelingen vil i de følgende avsnitt kommentere noen av høringsuttalelsene.

Opptakskrav

Rammeplanen stiller krav til praksis, men ingen krav til relevans for studiet. Noen høringsinstanser reiser spørsmålet om man ikke skal stille krav om relevant praksis for opptak. Problemstillingen blir da hvor går grensen mellom relevant og ikke relevant praksis. Hva er det man oppnår ved å stille et slikt krav? Kompetansemålene som jordmor oppnås ved at studentene må bestå eksamenskravene, og fylle kravene til bestått praksis. Avdelingen ser det også som ugunstig å innføre opptakskrav som kan redusere søkergrunnlaget.

Faglig innhold

Det stilles i rammeplanen ingen spesifikke krav til kommunikasjonstrening for jordmorutdanningene. Likevel vil dette være et sentralt element i mange deler av yrket, noe som blant annet poengteres gjennom kommentarene i høringsuttalelsene. I disse etterlyses bl.a. mer detaljert kunnskap om kommunikasjon mellom jordmor og pasient/pårørende. Kommunikasjonsteori er godt dekket i bachelorutdanningen i sykepleie, samtidig vil studentene være utdannede sykepleiere med klinisk praksis og har dermed erfaring i kommunikasjon med pasienter, klienter, pårørende og andre i helseteamet. Fagplanen inneholder likevel betydelig teori om kommunikasjon, samhandling og veiledning i hovedemne 1.

Begrepet aktuell farmakologi kommenteres som ukjent av noen. Dette begrepet gis mening i og med at det er en del av hovedemne 4 som beskriver det avvikende forløp av svangerskap, fødsel og barseltid og som krever behandling og overvåking. Avdelingen velger derfor å beholde dette begrepet.

Flere har påpekt at en god del medisinske komplikasjoner i forbindelse med svangerskap, fødsel og barseltid ikke er nevnt under hovedemne 4. Listen over mulige komplikasjoner er lang. Skulle man nevne alle ville fagplanene bli ekstremt detaljert, og man vil oppleve at det vil bli forskjeller i detaljeringsgrad på de ulike hovedemnene. Det vil også være lite heldig å nevne noen og utelate andre da de fleste komplikasjoner i disse fasene (svangerskap, fødsel og barseltid) vil kunne oppfattes som alvorlige. Vi velger derfor å beholde sekkebetegnelsene svangerskapskomplikasjoner og fødselskomplikasjoner.

En mer detaljert beskrivelse av begrepene nevnt i det foregående avsnittet vil naturlig høre hjemme i plandokumenter for hvert enkelt hovedemne. Disse vil bli utarbeidet i det videre planarbeidet av studiet. I rammeplanens kapittel 4 Mål, nevnes i pkt. 7 ” - - - - treffe nødvendige nødstiltak i legens fravær, spesielt manuell morkakeløsning, - - - ” Det blir kommentert at dette ikke er i samsvar med gjeldende praksis. Dette finner vi som så tungtveiende at vi har fjernet dette fra våre mål for studiet. Kommentarer knyttet til at begrepene fødselshjelp og obstetikk ikke finnes i fagplanen, er tatt til følge, og finnes igjen som innledende/overordnede begreper til hovedemne 3. Faget epidemiologi var ikke med i vår opprinnelige plan. Faget har vi valgt å ta inn i hovedemne 1. Flere høringer kommenterer begrepet familiedannelse. En beskrivelse av begrepet er nødvendig, og dette redegjøres det for i innledningen til hovedemne 2.

Praksisstudier

Rammeplan med forskrift for jordmorutdanning er svært detaljert på praksisstudienes innhold. Her beskrives EØS` krav til innhold og alternativt innhold ut i fra norske forhold dersom EØS kravene ikke kan innfris. Avdelingen finner det uhensiktsmessig å gjenta disse detaljerte kravene i fagplanen. Rammeplanen brukes som et vedlegg til fagplanen. Der det er nødvendig med konkrete tall og størrelser blir det henvist til rammeplanvedlegget. Noen kommenterer at det i fagplanen brukes begrep som ”tilstrekkelig antall” i stedet for å bruke det eksakte antall fødsler, postpartum samtaler osv, som står i rammeplanen. Avdelingen mener at det i fagplanen fortsatt skal henvises til rammeplanen på dette området. Den detaljerte beskrivelsen som rammeplanen gir, vil bli innarbeidet, og satt i sammenheng i konkrete plandokumenter som skal omhandle gjennomføring av praksis. Rammeplanen nevner praksis skal inneholde observasjon og pleie av nyfødte som trenger særlig pleie.... (Pkt. 3.4 Innhold i praksisstudier pkt. 8). Praksis på neonatalavdeling er i fagplanen beskrevet som observasjonspraksis, dette er kommentert som ikke tilstrekkelig. Praksis som inneholder problemstillinger relatert til denne pasientgruppen gjennomføres i den umiddelbare postpartumfasen, og i en overføringsfase/transportfase mellom fødeavdeling/operasjonsavdeling og neonatalavdeling. Observasjonspraksis på neonatalavdeling kommer derfor i tillegg, og vil representere en kompetanseheving hos jordmorstudenten overfor disse pasientene. Ikke alle sykehus har neonatal avdelinger. Her i Midt-Norge finnes de ved St. Olavs Hospital, Sykehuset Levanger og Ålesund sykehus.

Under forarbeidet til etableringen av en jordmorutdanning ved HiST gjennomførte Kvinneklinikken ved St. Olavs Hospital en forespørsel ved regionens fødeavdelinger og fødestuer for å få et anslag på antall praksisplasser som er tilgjengelig. Resultatet av denne forespørselen ble forelagt høgskolestyret i brev form som vedlegg til saksframlegget på møte 22-23.09.05. Gjennom høringsrunden til de samme institusjonene har det kommet fram at tilgjengelige praksisplasser likevel kan representere et problem. Dette er noe som avdelingen må arbeide videre med for å få klarlagt de reelle forholdene. Noen av sykehusene har i dag avtaler med andre jordmorutdanninger (Høgskolen i Tromsø og Høgskolen i Bergen). Forhold rundt avviklingen av disse må avklares.

Et par høringer har innspill i forhold å opprette en 4-årig integrert jordmorutdanning. Dette vil være i overensstemmelse med jordmorutdanninger i en god del EU land. Dette er ikke en aktuell utdanningsmodell i Norge i dag. Jordmorutdanning er en 2-årig videreutdanning for sykepleiere.

Litteraturliste

Det er utarbeidet en foreløpig ressursliste over litteratur tenkt brukt i studiet.

Denne ble dessverre ikke oversendt til høringsinstansene. Dette er kommentert av mange. Listen er utarbeidet av arbeidsgruppens medlemmer der man selvsagt også har sett på de andre jordmorutdanningenes litteraturlister i tillegg til egne vurderinger av fagartikler og faglitteratur.

Faglig ledelse og undervisningspersonale – kompetansekrav og økonomi

I høgskolestyrets vedtak i sak HS 049/2005, vedtok høgskolestyret at en plan for å sikre tilstrekkelig kompetansenivå innenfor jordmorutdanningen måtte framlegges. En systematisk plan for dette er ikke presentert fra avdelingen og man vil derfor anbefale at dette legges fram for høgskolestyret i en egen orienteringssak senest i starten av høstsemesteret. Dersom det ikke er mulig å rekruttere personale med tilstrekkelig kompetanse, må det inngås forpliktende kompetansehevingsavtaler.

Utdanningen skal ledes av person med 1.kompetanse og med jordmorutdanning. Stillingen som faglig ansvarlig vil bli utlyst som 1. amanuensis/1. lektor.

Avdelingen anser det som ønskelig å rekruttere forskerkompetanse til en utdanning av dette omfang og som vil ha nært samarbeid med NTNU og DMF.

Kompetansen innenfor både de medisinske og samfunnsfaglige emnene vil sikres ved at det engasjeres forelesere fra Medisinsk fakultet, St.Olavs Hospital og høgskolens egne lektorer der det er hensiktsmessig.

Praksisstudiene planlegges lagt til fødeavdelingene i Midt - Norge, hvor Fødeavdelingen ved St. Olavs Hospital vil ha en sentral funksjon. Også noe praksis vil bli gjennomført i kommunehelsetjenesten. Den daglige veiledning av studentene i praksis vil gjennomføres av studentansvarlige jordmødre på praksisplassen. Utdanningens eget personale vil gjennomføre veiledningssamtaler med både student og studentansvarlig jordmor. Formell veiledningskompetanse vil kunne sikres ved at praksisveiledere gjennomfører 1. del av videreutdanningen "Pedagogisk veiledning og konsultasjon" som Avdeling for sykepleie gjennomfører i samarbeid med Avdeling for helse- og sosialfag og Avdeling for Mat- og medisinsk teknologi. Evt. kan man supplere med de siste 10+10 studiepoeng innen fagområdet for ytterligere å styrke kompetansen.

Økonomisk sett vil jordmorutdanningen bli finansiert av omdisponerte SPE fra bachelorutdanningen i sykepleie. Departementet har gitt sin tilslutning til omdisponering av 8 SPE pr. kull på bachelorutdanningen. Over en 3-årsperiode vil dette utgjøre 24 SPE, noe som er tilstrekkelig for å drive jordmorutdanningen. Høgskolestyret har tidligere tildelt strategiske studieplasser for å dekke behovet mellom omdisponert, 8 SPE, og behovet, 22 SPE, for opptaket høsten 2006.

I det videre arbeidet med planlegging og utarbeiding av plandokumenter vil avdelingen fortsatt ha nært faglig samarbeid med arbeidsgruppen samt Kvinneklubben ved St. Olavs Hospital og Videreutdanning i ultralyddiagnostikk for jordmødre ved Det Medisinske fakultet, ved NTNU.

Som en del av kompetanseplanen er det ønskelig med en kartlegging av FoU-arbeid innen fagfeltet. En oversikt over dette forutsettes derfor framlagt som orientering til høgskolestyret i løpet av første del av høstsemesteret 2006.

Høgskoledirektørens merknader

Studiet er finansiert gjennom reduksjon i aktivitetskravet for treårig sykepleieutdanning. Dette er i tråd med høgskolens ønsker til departementet. Forutsetningene for å opprette studiet er tidligere lagt fram for høgskolestyret i møte 22. – 23. september 2005, og dette drøftes da ikke her.

Fagplanen avdelingen har lagt fram er utarbeidet i samarbeid med faglige ressurser ved St. Olavs hospital og Det medisinske fakultet ved NTNU, og presenterer en god løsning for framtidig jordmorutdanning ved Høgskolen i Sør-Trøndelag. Fagplanen er også i tråd med den gjeldende rammeplanen for jordmorutdanning.

Forslag til vedtak:

1. *Høgskolestyret godkjenner den foreslåtte fagplanen for jordmorutdanning, 120 studiepoeng, ved Avdeling for sykepleie.*
2. *Systematisk plan for å sikre undervisningspersonalets kompetanse legges fram for høgskolestyret som orientering senest i løpet av første del av høstsemesteret.*
3. *Avdelingen bes legge fram orientering om FoU-arbeid innenfor fagområdet senest i løpet av første del av høstsemesteret*